

Makedoonia nimede kirjutamine eesti tekstis

Emakeele Seltsi keeleteimkond arutas Peeter Pälli algatusel Põhja-Makedoonia ametliku keele, makedoonia nimede edasiandmist eesti tekstis oma koosolekul 6. detsembril 2023 ja otsustas enne lõplikku heakskiitu panna see avalikule arutelule kuni 31. jaanuarini 2024.

Keeleteimkonna otsuse kavand (06.12.2023)

Kiita heaks makedoonia nimede edasiandmine eesti tekstis Põhja-Makedoonias kasutusel oleva traditsioonilise süsteemi kohaselt (vt lisa), ühtlasi mitte enam soovitada kasutada ÜRO 1977. a süsteemi makedoonia nimede latiniseerimiseks.

Selgitus

Seni Eestis soovitatud ÜRO 1977. a süsteem oli kasutusel Jugoslaavias kuni selle lagunemiseni 1990. aastatel. See langes põhilises kokku serbia-horvaadi ladina paralleeltähestikuga. Makedoonia tähestikus on kolm tähte, mida serbia omas ei ole: **S s** (= dz), **ǃ ǃ** (= đ/g), **ǃ ǃ** (=č/k). Neist kahe tähe edasiandmine seati sõltuvaks järgnevast vokaalst: **ǃ** transkribeeriti *g*-na järgneva **e** või **и** ees, muidu oli vasteks **đ**. Niisamuti **ǃ** vaste oli samadel tingimustel *k* või *č*. Et **e** või **и** ees võib esineda ka tavaline **ǃ** või **к**, siis ei olnud see reegel ühemõtteline, vrd nii järjend **ке** kui ka **ќе** andis sama tulemuse nimedes Плакенска Планина → Plakenska Planina ja Ќесендре → Kesendre.

Põhja-Makedoonias endas seda süsteemi teadaolevalt ei ole kasutatud, seeasemel on keelekäsiraamatutes jm esitatud traditsiooniline süsteem. Uuemal ajal on kõrvale tulnud n-ö passisüsteem, mida kasutatakse ametlikes dokumentides. Traditsiooniline süsteem on siiski enam levinud ja seda on hakanud eelistama ka välisriigid ja -organisatsioonid, mh 2013. a USA ja Briti kaarditalitused ja kohanimekomiteed.

Seda arvesse võttes otsustas keeleteimkond soovitada ka Eestis edaspidi kasutada makedoonia nimede edasiandmiseks Põhja-Makedoonias kehtivat traditsioonilist süsteemi.

(Allolevas tekstis on 16.12.2023 mõned näited parandatud, suur tänu Sander Liivakule!)

LISA

Makedoonia-ladina tähetabel

(põhineb traditsioonilisel latinisatsioonil)

A a = a:	Арачиново = Aračinovo, Старо Нагоричане = Staro Nagoričane
Б б = b:	Битола = Bitola, Пробиштип = Probištip
В в = v:	Велес = Veles, Вевчани = Vevčani
Г г = g:	Гостивар = Gostivar, Струга = Struga
Д д = d:	Делчево = Delčevo, Градско = Gradsko
Ѓ ǃ = ġ:	Ѓорче Петров = Ġorče Petrov, Долно Ѓуѓанци = Dolno Ġuѓanci

Е е = e:	Единак = Edinak, Гевгелија = Gevgelija
Ж ж = ž:	Желино = Želino, Подржи Коњ = Podrži Konj
З з = z:	Зелениково = Zelenikovo, Сарамзалино = Saramzalino
С с = dz:	Свегор = Dzvegor, Асемка = Adzemka
И и = i:	Илинден = Ilinden, Петришино = Petrišino
Ј ј = j:	Јегуновце = Jegunovce, Сарај = Saraj, Демир Капија = Demir Kapija
К к = k:	Кисела Вода = Kisela Voda, Свети Николе = Sveti Nikole
Л л = l:	Липково = Lipkovo, Пласница = Plasnica
Љ љ = lj:	Љуботен = Ljuboten, Бељаковци = Beljakovci
М м = m:	Македонска Каменица = Makedonska Kamenica, Куманово = Kumanovo
Н н = n:	Неготино = Negotino, Студеничани = Studeničani
Њ њ = nj:	Петкова Њива = Petkova Njiva, Боговиње = Bogovinje
О о = o:	Ослемеј = Oslomej, Ново Село = Novo Selo
П п = p:	Прилеп = Prilep, Опашиновац = Opašinovac
Р р = r:	Радовиш = Radoviš, Теарце = Tearce
С с = s:	Сопиште = Sopište, Василево = Vasilevo
Т т = t:	Тетово = Tetovo, Оптичари = Optičari
Ќ ќ = ќ:	Ќафа = Kaфа, Орќуше = Orќuše
У у = u:	Уларци = Ularci, Бутел = Butel
Ф ф = f:	Фалише = Fališe, Чифлик = Čiflik
Х х = h:	Демир Хисар = Demir Hisar, Бохула = Bohula
Ц ц = c:	Центар = Centar, Брвеница = Brvenica
Ч ч = č:	Чучер-Сандево = Čučer-Sandevno, Врапчиште = Vrapčište
џ џ = dž:	Џадовци = Džadovci, Аџибегово = Adžibegovo
Ш ш = š:	Шуто Оризари = Šuto Orizari, Чашка = Čaška
' = ':	'Ржаново = 'Ržanovo

Mõne tähe puhul on traditsioonilises süsteemis antud rööpvariandid: **Љ љ** = lj ja **Њ њ** = nj ja **Њ**. Apostroof märgib silpi moodustavat [r]-häälikut ja švaad mõnes laensõnas, nt **'к'смет** = 'k'smet [əkəsmet] 'õnn'. Tähendust eristava märgina kasutatakse ka graavist (') kolmel juhul: **й** 'teda (naiss.)', **нè** 'meid' ja **сè** 'kõik'.

Nn passisüsteemis on erinevad järgmised vasted (nurksulgudes traditsiooniline vaste): **ѓ ѓ** = gj [ǰ], **ж ж** = zh [ž], **ќ ќ** = kj [kǰ], **ч ч** = ch [č], **џ џ** = dj [dž], **ш ш** = sh [š].